

DET KONGELIGE DEPARTEMENT
FOR HANDEL, SJØFART, INDUSTRI, HÅNDVERK OG FISKERI

NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER
LEDER: ADOLF HOEL

MEDDELELSE Nr. 22

VERDIEN AV DEN NORSKE
KLAPPMYSSFANGST LANGS
SYDØSTGRØNLAND

AV
FRIDTJØV ISACHSEN

MED 1 KART I TEKSTEN

OSLO
I KOMMISSJON HOS JACOB DYBWAD
1933

DET KONGELIGE DEPARTEMENT
FOR HANDEL, SJØFART, INDUSTRI, HÅNDVERK OG FISKERI

NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER
LEDER: ADOLF HOEL

MEDDELELSE Nr. 22

VERDIEN AV DEN NORSKE
KLAPPMYSSFANGST LANGS
SYDØSTGRØNLAND

AV
FRIDTJOV ISACHSEN

MED 1 KART I TEKSTEN

OSLO
I KOMMISJON HOS JACOB DYBWAD
1933

Innhold.

	Side
1. Kan klappmyssfangstens verdi beregnes ved hjelp av det foreliggende statistiske materiale?	3
2. Gjennomsnittsverdien pr. fanget klappmyss fra Grønlandsstredet i årene 1924—1931	5
3. Stemmer de her meddelte oppgaver over klappmyssfangstens størrelse overens med tollstedslstens tall?	9
4. Den offisielle statistikkens oppgaver over klappmyssfangsten i 1924	11
5. Verdiutbyttet av klappmyssfangsten i Stredet	14
6. Fangstfeltet	15
7. Verdien av fangsten innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land i Stredet	19
Tillegg: Verdien av håkjerringfisket i Grønlandsstredet 1927—1931	20
Summary	22

1. Kan klappmyssfangstens verdi beregnes ved hjelp av det foreliggende statistiske materiale?

Ishavsfangsten og dens vanskeligheter av økonomisk og politisk art har i løpet av de siste 15 år gang på gang stått i interessens brennpunkt. Først gjaldt det fredskonferansens avgjørelse av spørsmålet om suvereniteten over Svalbard, hvor forresten fangstinteressene etter hvert var stillet i skyggen av kullgrubedriften. Derneft kom i årene fra 1921 til 1924 store vanskeligheter for selfangsten i Kvitsjøen og Østisen som følge av Sovjetregjeringens nye eller nærmere presiserte krav om utvidelse av sjøterritoriet og avgrensning av de lukkede farvann. Denne kontrovers ble løst ved et konsesjonssystem, og Norge ble i 1925 tilsikret rett til selfangstkonsesjon så lenge handels- og sjøfartstraktaten av 15. desember samme år står ved makt. Endelig har vi den kritiske situasjon vår fangstnæring ble satt i ved Danmarks forsøk på å avsperre Østgrønland med tilhørende „territorialfarvann“ ved dekreten av 10. mai og 16. juni 1921.

Samtidig med at det ble nødvendig etter evne å støtte og forsvare denne truede del av vårt næringsliv, vokste også behovet for å ha nøyaktig rede på omfanget og verdien av ishavsfangsten. Vår fangststatistikk, som tidligere var meget ufullkommen, ble gjenstand for en grundig reform fra og med 1924, og er siden den tid blitt bedre og bedre for hvert år¹. Foruten oppgaver over fangstens art og størrelse inneholder statistikken fra 1924 av også opplysninger om fangstens omtrentlige verdi. Først og fremst angis verdien av landets samlede selfangst, men dernest også fangstverdien for hvert innklaringssted og fordelt på fartøienes hjemstedsfylker. Derimot oppgir statistikken ikke verdien av fangsten fordelt på de forskjellige arter av sel (grønlandssel, storkobbe, klappmyss etc.), og heller ikke finner

¹ Bearbeidelsen foretas av Fiskeridirektoratet i Bergen og utgis som „Beretning om selfangsten“ i den årlig utkommende „Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier“.

man opgaver over fangstens størrelse og verdi på de forskjellige fangstfelter (Kvitsjøen, Vestisen, Grønlandsstredet etc.).

Om man på grunnlag av den offisielle statistikks opgaver over fangstens størrelse og art vilde forsøke å regne ut verdien av klappmyssfangsten alene, måtte man først se å få greie på prisene på klappmyssproduktene. Først fra 1927 inneholder statistikken spredte opplysninger om prisene på skinn og spekk. Ved hjelp av disse opplysninger skulde skinnverdien av klappmyssfangsten kunne utregnes noenlunde pålitelig, når man kjenner fangstens sammensetning med hensyn til voksne klappmyss og ungdyr; slike opgaver has heller ikke før i 1927. Skinnverdien er imidlertid ikke det eneste vi har å regne med. Klappmyssen er et stort dyr, op til 2—2½ meter fra snute til halespiss¹, og spekket utgjør derfor en viktig del av utbyttet ved denne fangst. Ved en beregning av spekkverdien vilde man være henvist til å velge et gjennomsnittstall for spekkvekten pr. dyr, dels for ungdyr og dels for voksne klappmyss. Såvidt mig bekjent foreligger der intet materiale som skulde kunne tjene som grunnlag for valget av slike gjennomsnittstall. Ikke engang NANSEN har i sin inngående beskrivelse av klappmyssen² noen nærmere opgaver over spekkvekten. Dette har sin gode grunn, idet dyrene varierer sterkt i spekkvekt i løpet av de få sommeruker de opholder sig i Grønlandsstredet, hvor den viktigste fangst tas. Klappmyssen søker til dette felt i hårfellingstiden. „I denne tid tar klappmyssen ikke mat til sig, eller iallfall lite, som regel finner en maven tom, og den avmagres sterkt. Spekklaget unner skinnet kan være sine seks syv centimeter tykt i mai, og en voksen hann kan da gi omkring en tønne spekk, og var sine søtti til otti kroner verd; men ut i juli er det mindre enn halvt så meget spekk på den“³. Nordmennes klappmyssfangst i Grønlandsstredet foregår gjennom hele denne sommertiden. Ett år kan fangsten nås tidlig på året, da blir spekkvekten pr. dyr relativt stor. Tas derimot fangsten senere på sommeren, synker spekkvekten pr. dyr raskt. Under disse omstendigheter vilde en verdiberegning basert på gjennomsnittstall for spekkvekten pr. dyr være rent hasardiøs og så usikker at metoden ikke bør komme til anvendelse i fall der kan finnes andre utveier.

¹ NANSEN: Blant sel og bjørn, Kria. 1924, s. 158.

² NANSEN: Op. cit., s. 158—175.

³ NANSEN: Op. cit., s. 169—170.

Dessuten torde det ha fremgått av det ovenstående, at selv om slike tvilsomme gjennomsnittstall blev lagt til grunn, så vilde man ikke med det foreliggende trykte materiale kunne føre beregningen lenger tilbake enn til 1927—1928. Men når man skal danne sig en opfatning om verdiutbyttet av en så variabel og usikker næring som den norske klappmyssfangst, er det selvsagt i høi grad ønskelig å utnytte fangstopgavene for alle år siden statistikken blev forbedret, d. v. s. fra og med 1924.

Nedenfor skal forsøkes en beregning av verdien av den norske klappmyssfangst i Grønlandsstredet og langs det sydlige Østgrønland (mellem Scoresby Sund og Kapp Farvel) i årene 1924—1930. Det er av selartene praktisk talt utelukkende klappmyss som nordmennene fanger på dette felt¹. Hele drivisbeltet fra Scoresby Sund i nord til Kapp Farvel i syd er én enhet for den norske fangstbedrift, det er dette felt i sin helhet som fangstfolkene mener med betegnelsen „Stredet“ eller „Danskestredet“². „Stredefangst“ kalles det hvad enten den foregår nord i det egentlige strede mellem Island og Grønland eller langt sydligere i drivisen utenfor Østgrønlands kyst.

2. Gjennomsnittsverdien pr. fanget klappmyss fra Grønlandsstredet i årene 1924—1931.

Som allerede nevnt opgir ikke statistikken fangstens størrelse og sammensetning særskilt for de forskjellige felter. Men nu driver norske skuter sin klappmyssfangst på to adskilte felter, dels om våren i Vestisen, hvor det mest er ungdyr som fanges, og dels om sommeren i Stredet, hvor fangsten mest består av voksne dyr. Dersom

¹ Eskimoene ved Angmagssalik fanger derimot i stor utstrekning også fjordsæl, se BIRKET SMITH: *The Greenlanders of the Present Day*, Greenland, Vol. 2, Kbhavn 1928, s. 62.

² Forvanskning av Danmarkstredet. I denne artikkel gjennomføres navnet Grønlandsstredet. Dette er også det islandske navn, som rimelig kan være, det er jo nettop stredet mellem Island og Grønland. Også fra det øvrige Europas standpunkt er Grønlandsstredet det naturligste navn på dette havskillet mellem Europa og Amerika. Endelig har Grønlandsstredet den fordel at det ligner på det gamle norrøne navn på havet mellem Island og Grønland: Grœnlandshaf, og på den eldre europeiske betegnelse på samme hav, „Grönländisches Meer“ (se LINDEMAN: *Die Arktische Fischerei der deutschen Seestädte 1620—1868*, Erg. h. No. 26 zu Peterm. Mitt., Gotha 1869, plansje 1).

Stredfangstens verdi skal kunne beregnes, må først klappmyssfangsten fra Vestisen renses ut av statistikkens tallogaver.

Dette lar sig neppe gjøre med krav på nøiaktighet i detaljer, for der er skuter som kommer hjem efter å ha fanget klappmyss på begge felter på en og samme tur, uten at der i innklaringsoppgaven skjelnes mellom fangstene på de to felter. Heller ikke gir innklaringsoppgavens angivelse av fangstfelt noe helt pålitelig grunnlag for en opdeling¹.

Her kommer imidlertid et særlig forhold oss til hjelp, og det er den differensiering som har funnet sted mellom Møreskuter og Tromsø-Hammerfestskuter med hensyn til fangstfelter. De fartøier som skal på fangst i Vestisen, må reise avsted i mars; men dette passer ikke for de fartøier som deltar i fangsten i Kvitsjøen, og som først kommer hjem uti mai måned. De fleste Møreskuter som nu reiser ut på „første tur“, drar til Kvitsjøen. I Hammerfest, Tromsø og landdistriktene der omkring finnes derimot en lang rekke av småskuter som fremdeles årvisst „fangster“ i Vestisen. Som regel fortsetter disse ikke turen til Stredet, men går hjem fra Vestisen. I de senere år har det altså vært slik at det mest er Tromsø- og Hammerfestskuter som fanger i Vestisen, mens de gjennomgående kraftigere Sunnmørskutene utgjør det overveiende antall av dem som fanger i Stredet, hvor isen er grovere og vanskeligere.

Med støtte i dette forhold kan vi her som „klappmyssfangst i Stredet“ 1924—1931 regne den klappmyssfangst som er hjemført av fartøier fra Møre fylke. Heri inngår altså det antall klappmyss som Møreskuter har hjembragt fra Vestisen i denne perioden, men til gjengjeld bortser vi helt fra den klappmyssfangst som er hjemført fra Stredet av fartøier fra Nord-Norge. Disse to poster kan antas å veie hinannen op².

¹ Der kan f. eks. stå „Vestisen“ uten at man føler sig sikker på at vedk. skute ikke til avslutning har vært en tur sydover i Stredet. En angivelse som „Is-havet“ sier jo ikke meget. Videre kan det være oppgitt „Stredet“, fordi vedk. skute var på dette felt sist i sesongen, mens den allikevel godt kan ha begynt turen i Vestisen.

² Til å motveie sunnmøringenes klappmyssfangst i Vestisen har vi først og fremst den klappmyssmengde som er hjemført av fartøier fra Nordland fylke, d. v. s. fra Bodø, og som visstnok i sin helhet er tatt i Stredet (1924: 3960 dyr, 1925: 4445 dyr, 1926: 2500 dyr og 1927: 380 dyr).

Videre finnes ofte Tromsøskuter opført som kommende fra Vestisen, til tross for at de har vært på kombinert tur til Vestisen og Stredet. Her kan anføres

Efter at det på denne måten er lykkes å komme frem til, om ikke detaljert nøyaktige, så iallfall brukbare tallopgaver for klappmyssfangsten i Stredet, vil verdien av denne fangst lett kunne utregnes dersom man kan skaffe en gjennomsnittsverdi pr. fanget klappmyss for hvert enkelt år i perioden.

De beregninger av utbyttet som finnes i den offisielle selfangststatistikk bygger på oppgaver som avgis til tollstedet av skipperne ved innklareringen („innklaringsverdi“). Ved siden av opplysninger om fangstens størrelse og art skal de også utfylle en rubrikk om fangstens verdi. Denne oppgave er naturligvis i egentlig forstand uttrykk for et „skipperskjønn“. Ved å regne ut en middelvei pr. dyr for de skuter som kom hjem utelukkende med klappmyss som last vilde man ut fra denne innklaringsverdi komme frem til tall, hvormed verdien av Møreskutenes samlede klappmyssfangst kunde beregnes. Formodentlig vilde resultatet av en slik beregning være noenlunde brukbart, — men bare i mangel av bedre oppgaver. Her nedenfor skal en annen fremgangsmåte forsøkes.

I januar 1932 opholdt GUNNAR ISACHSEN og forfatteren av denne utredning sig på Sunnmøre for å samle materiale til en fremstilling om „Norske fangstmenns og fiskeres ferder til Grønland 1922—1931“¹. Under dette innsamlingsarbeide blev en rekke selfangstrederiens protokoller ved interessert og velvillig imøtekommenhet fra redernes og disponentenes side gjennomgått år for år, så at skutenes bevegelser skulde kunne følges så detaljert som mulig. På denne måten fikk vi ikke bare rede på ferdene til Grønland, men kom også i besiddelse av opplysninger om fangstens størrelse og verdi for en lang rekke fangstturer til forskjellige felter, deriblandt også Grønlandsstredet.

en del skuter fra Troms og Finnmark som er oppgitt å ha fanget i Stredet i den periode det her gjelder:

1924: M/K „Sleipner“, D/K „Veiding“, M/K „Vikfjeld“, M/K „Wildflower“.

1925: M/K „Autumn“, M/K „Sleipner“, D/K „Veiding“, M/K „Vikfjeld“,
M/K „Våland“.

1926: M/K „Sleipner“.

1927:

1928: M/K „Fortuna“, D/K „Hjelmen“.

1929: D/K „Fortuna“, D/K „Hjelmen“, M/K „Isbjørn“, M/K „Vikfjeld“
M/K „Våland“, M/K „William Butt“.

1930: D/K „Hjelmen“, M/K „Isbjørn“, M/K „Wildflower“.

¹ Trykt i Norsk Geografisk Tidsskrift, Bd. IV. H. 1—3, 1931, s. 21—74.

Dette materiale kan brukes til beregning av en gjennomsnittsverdi pr. fanget klappmyss for hvert enkelt år i perioden. For ikke å komplisere beregningen ytterligere er der i tabell 1 (se nedenfor) kun medtatt fartøier som har drevet klappmyssfangst alene. For 1930 viser tabellen gjennomsnittet av bare 5 ekspedisjoner. Dette kommer av at de fleste fartøier dette år drev håkjerringfiske ved siden av klappmyssfangsten i Stredet, men den slags kombinerte fangst- og

Tabell 1.

	Tellingen omfatter følgende antall fangstturer til Grønlandsstredet. <i>Particulars have been collected about the following number of sealing expeditions to the Greenland Strait.</i>	Fangst, antall klappmyss. <i>Catch, number of bladder-nose.</i>	Tellingen omfatter følgende del av Møreskutenes samlede klappmyssfangst. <i>The material embraces the following percentage of the total bladder-nose catch of vessels from the county of Møre</i>	Verdien av den fangst tellingen omfatter. <i>Value of the catch covered by this material</i>	I gjennomsnitt pr. dyr. <i>Average value per animal</i>
			procent	kroner (crowns)	kroner ¹
1924	14	13.188 ²	—	363.940	27.60
1925	14	13.717	33.2	288.333	21.00
1926	22	29.777	66.9	493.700	16.60
1927	19	27.699	58.5	346.720	12.50
1928	18	27.863	51.3	601.300	21.60
1929	12	5.496	24.3	94.715	17.20
1930	5	2.336	17.3	31.200	13.40
1931	3	1.377	—	13.100	9.50

- ¹ For hver enkelt tur i perioden stiller denne gjennomsnittsverdi sig som følger:
 1924: 19.50, 23.90, 24.60, 25.00, 26.30, 26.30, 27.50, 28.30, 28.60, 28.70, 29.10, 30.00, 31.10, 33.50.
 1925: 15.90, 16.20, 17.50, 19.40, 20.00, 20.40, 21.40, 21.80, 22.40, 23.10, 24.60, 25.30, 25.80, 26.10.
 1926: 14.10, 14.40, 14.50, 14.90, 15.40, 15.50, 15.70, 15.80, 16.10, 16.50, 16.70, 16.90, 16.90, 17.00, 17.10, 17.50, 17.50, 17.60, 18.40, 18.50, 18.50, 18.70.
 1927: 11.00, 11.30, 11.30, 11.60, 11.60, 11.90, 12.00, 12.00, 12.10, 12.20, 12.40, 12.70, 12.80, 12.80, 12.90, 13.20, 13.30, 13.90, 16.70.
 1928: 19.30, 19.90, 20.10, 20.20, 20.50, 20.70, 20.80, 20.80, 21.10, 21.10, 21.10, 21.10, 21.60, 21.90, 28.80, 24.10, 24.70, 25.10 (brutto).
 1929: 14.30, 14.30, 15.60, 16.40, 17.00, 17.10, 17.30, 17.60, 17.90, 18.10, 18.40, 18.70.
 1930: 11.40, 12.30, 12.60, 13.70, 15.20.
 1931: 9.30, 9.60, 9.60.

- ² Den offisielle statistikk oppgir for dette år klappmyssfangsten for fartøier fra Møre fylke til i alt bare 8.557 dyr. Denne uoverensstemmelse blir nærmere behandlet i avsnitt 4 nedenfor.

fiskeekspedisjoner er som nevnt ikke tatt med i betraktningen. Etter denne siktning av materialet gjenstår opplysninger for i alt 104 fangsturer etter klappmyss i 7-årsperioden 1924—1930.

Den fangstverdi som er oppgitt av rederiene for hver av disse 104 turene, er avklaringsverdien, d. v. s. den bruttoverdi rederiet blir enig med besetningen om, minus 1) skytterhyrer og 2) assurance av fangsten¹. Avklaringsverdien av fangsten på en Stredetur er altså den sum hvorav 26 procent fordeles lottvis på mannskapet.

Tabell 1 viser den gjennomsnittlige verdi pr. fanget klappmyss utregnet på grunnlag av det ved denne „representative“ telling innsamlede materiale.

Hvad verdioppgavene i ovenstående tabell angår, må det fremholdes at vi her foreløbig kun regner med de nominelle verdier for hvert år, uten å ta hensyn til de betydelige variasjoner i kroneverdien og det reelle prisnivå som perioden kan opvise.

3. Stemmer de her meddelte oppgaver over klappmyssfangstens størrelse overens med tollstedslstens tall?

Ifølge den offisielle statistikk blev der i årene 1924—1930 hjemført følgende antall klappmyss av fartøier fra Møre fylke:

1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
8.557	41.356	44.524	47.342	54.310	22.655	13.516

Før vi går over til å regne ut verdien av denne klappmyssfangst, er det nødvendig å danne sig en opfatning om påliteligheten av de enkeltopgaver som ligger til grunn for statistikkens tall. Dette kan vi nå frem til ved å jevnføre de fangstopgaver rederiene har meddelt oss med de tilsvarende innklaringsopgaver ved Ålesunds tollsted. Da denne utredning har måttet skrives ferdig i Oslo, har jeg ikke direkte kunnet konsultere de originale vaktjournaler ved Ålesunds tollsted og heller ikke blankettmaterialet i Fiskeridirektoratet i Bergen, men har vært henvist til å benytte en utskrift av vaktjournalene ved Ålesunds tollsted. Denne utskrift, som velvilligst blev tilstillet oss fra tollinspektør ERLING STEEN til bruk under utarbeidelsen av „Norske fangstmenns og fiskeres ferder til Grønland 1922—1931“, er en fortegnelse over alle fangstfartøier innklarert i Ålesund fra Østisen, Vestisen, Stredet og Grønland fra og med år 1921 til og

¹ Ved turer til Kvitsjøen trekkes også konsesjonsavgiften fra.

Tabell 2.

	Sammenligningsmateriale finnes for følgende antall turer. <i>Material for comparison exists for the following number of sealing expeditions</i>	a. Fangst ifølge tollstedstlisten, antall dyr. <i>Catch according to the customhouse lists, number of animals.</i>	b. Fangst ifølge rederienes opgaver, antall dyr. <i>Catch according to the figures of the shipowners.</i>	a ÷ b	Feilens numeriske verdi i pct. av rederienes opgaver. <i>The numerical value of the error in per cent. of the figures of the ship-owners</i>
1924	14	13.500	13.188	— 312	2.4
1925	14	13.260 ¹	13.717	÷ 457	3.3
1926	18 ²	22.222 ³	23.105	÷ 883	3.8
1927	18 ⁴	27.116	25.842	+ 1274 ⁵	4.9
1928	16 ⁶	25.116	24.653	— 463	1.9
1929	11 ⁷	5.204	5.459	÷ 255	4.7
1930	5	2.372	2.336	+ 36	1.5
1931	3	1.410	1.377	+ 33	2.4

med år 1931. Denne fortegnelse citeres nedenfor som „tollstedstlisten“.

Denne liste inneholder, som allerede tidligere berørt, skippernes opgaver over fangstens størrelse ved hjemkomsten. De opplysninger rederiene har meddelt er derimot utskrevet av firmaenes protokoller, som viser tallene etter endelig optelling og avsluttet regnskap. Rederienes opgaver må derfor ansees for å være riktigere enn innklaringsoppgavene. Ved jevnførelsen i tabell 2 regner jeg innklaringsoppgavenes avvikelser fra rederioppgavene for feil.

Tabell 2 viser fangstens størrelse for 99 Strede-turer, dels ifølge tollstedstlisten og dels ifølge rederienes opgaver.

- ¹ For „Polarstrøm“ 1925 har tollstedstlisten 600 dyr, rederiet har oppgitt 1600. Om vi bortser fra denne tur, har tollstedstlisten for de gjenværende 13 fartøier 12660 dyr, rederienes opgaver 12.117 (a ÷ b = + 543).
- ² For 4 av de turer tab. 1 omfatter for 1926, mangler angivelse av fangstens størrelse i tollstedstlisten.
- ³ For „Signalhorn“ har tollstedstlisten 100 dyr, mens rederiet har oppgitt 1081. Dersom 100 her er feilskrift for 1000, har tollstedstlisten for de 18 turene 23.122 dyr mot rederioppgavens 23.105 (+17). Sees helt bort fra „Signalhorn“, har tollstedstlisten for de gjenværende 17 turer 22.122 dyr, mot rederioppgavens 22.024 (+98).
- ⁴ For én av de 19 turene tab. 1 omfatter for 1927 mangler oppgave i tollstedstlisten.
- ⁵ En vesentlig del av denne store differens skyldes ett tilfelle, nemlig „Skansen“ 1927, som i tollstedstlisten er opført med 1600 dyr, mens rederiet oppgir 950. Regnes „Skansen“ ikke med, har tollstedstlisten for de gjenværende 17 turer 25.516 dyr mot 24.892 etter rederienes opgaver (+ 624).
- ⁶ For 2 av de 18 turene tab. 1 omfatter for 1928 mangler oppgave i tollstedstlisten.
- ⁷ For én av de 12 turene tab. 1 omfatter for 1929 mangler oppgave i tollstedstlisten.

Tabell 2 med noter og det materiale den er bygget på, blottlegger to slags feil ved tollstedslistens opgaver over fangstens størrelse. Dels finnes enkelte angivelser, hvor avvikelsen fra rederienes tall er meget betydelig (se note 1, 3 og 5). Disse tilfeller er få, men veier tungt hvor de forekommer. Men dessuten finnes jevnt over i tollstedslisten, som rimelig kan være, en avrunding av tallene, oftest opover til nærmeste hundre. For det begrensede materiale tab. 2 omfatter utgjør feilen ved tollstedslistens tall ikke engang i det ugunstigste år mer enn 5 procent av den korrekte verdi. For de fleste år i perioden er feilprocenten betraktelig lavere.

Nu er dessverre ikke tollstedslistens opgaver helt fullstendige. Der er hvert år noen få turer som det ikke er angitt noe fangstutbytte for. Rimeligvis har dog Fiskeridirektoratet ved utarbeidelsen av statistikken prøvd å fylle disse huller ved å søke supplerende opplysninger hos rederiene, eller muligens, i nødsfall, tillagt vedkommende fartøi en gjennomsnittsfangst ved sammendragningen. Selv når hensyn tas til dette forhold, tror jeg dog ikke at statistikkens tall for Møreskutenes klappmyssfangst stort sett avviker fra de korrekte tall mer enn 5 procent av de sistnevnte.

Denne feilprocent er ikke urimelig stor for et materiale som er såpass vanskelig å få innsamlet korrekt, og resultatet av analysen blir altså at vi ved den fortsatte beregning tør bygge på statistikkens tall for Møreskutenes klappmyssfangst, dog med én viktig undtagelse, nemlig for året 1924.

4. Den offisielle statistikkens opgaver over klappmyssfangsten i 1924.

Ifølge den offisielle statistikk skal Norges samlede klappmyssfangst ha steget fra 21.340 dyr i 1924 til 54.523 i 1925, for så å holde sig på samme høide eller til og med stige enda mer i årene 1926 (53.109 klappmyss), 1927 (59.225 klappmyss) og 1928 (66.652 klappmyss). I 1929 sank fangsten til 42.282 klappmyss. Tallet for 1924 ligger langt under klappmyssantallet selv for så elendige år som 1930 (36.021 dyr) og 1931 (36.087 dyr)¹.

Det store spranget fra 1924 til 1925 er påfallende, og skal ifølge statistikken helt og holdent skyldes en voldsom økning av Møre-

¹ Tallet for 1931 er velvilligst meddelt av Fiskeridirektøren i brev av 9. april 1932.

skutenes klappmyssfangst (8.557 i 1924, 41.356 i 1925). Disse tall skulde enten tyde på et katastrofalt slett fangstresultat i 1924, eller på en sterkt øket deltagelse i klappmyssfangsten fra Møre fylke fra og med år 1925. Ingen fangstfolk, redere eller andre som har fulgt fangstbedriftens utvikling på nært hold kjenner imidlertid noe til den slags ekstraordinære forhold i 1924—1925.

Av tabell 1 ovenfor fremgår det at der i 1924 på 14 Stredeturer som rederiene har oppgitt fangsten for, blev fanget i alt 13.188 klappmyss, d. v. s. nesten 5000 mer enn den offisielle statistikk opgir for hele Møre fylke dette år. Det er derfor uten videre innlysende at statistikkens tall er feilaktig, og det vil da være av interesse å finne feilkilden og dernest ved hjelp av det tilgjengelige materiale beregne nye oppgaver for Møreskutenes klappmyssfangst 1924.

Feilens opprinnelse må søkes enten i originalmaterialet, d. v. s. innklareringsoppgavene ved Ålesunds tollsted, eller i den statistiske bearbeidelse av dette materiale.

Av tollstedlisten fra Ålesund fremgår at en hel rekke av ishavsfartøier kom hjem fra fangstfeltet i juli og august 1924. Som last står dels oppgitt „klappmyss“, dels bare „sel“. Som fangstfelt er dels angitt „Danskestredet“, dels „Vestisen“, og i en del tilfeller mer ubestemt „Ishavet“.

Det viser sig nu at statistikkens tall for Møreskutenes klappmyssfangst i 1924 (8.557 stk.) er fremkommet ved summering utelukkende av de turer hvor fangsten uttrykkelig er oppgitt å være klappmyss¹. Overalt hvor tollstedlisten opgir „sel“, er dette i statistikken regnet som grønlandssel.

Men dette går ikke an. Det kommer ikke inn skibslast på skibslast med grønlandssel i juli og august, og dette bør naturligvis den som bearbeider Norges selfangststatistikk kjenne til. Det er om våren grønlandsselen fanges, sommeren derimot er fangsttiden for klappmyss. Noen få skuter fortsetter riktignok turen til Stredet efter å ha fanget grønlandssel og klappmyssunger i Vestisen om våren; men når ingen spesifikasjon foreligger, vil man komme nærmere det

¹ Ved summering av disse fangster efter tollstedlisten kommer jeg til 8.857 dyr istedetfor 8.557, altså en differens på 300 dyr. Hvad dette kan skyldes er det ikke mulig å si noe bestemt om; muligens har forfatteren av selfangststatistikken for 1924 ved bearbeidelsen kunnet korrigere et eller annet av tollstedstens tall ved hjelp av andre kilder. Differensen er imidlertid ikke større enn at det er helt klart hvorledes statistikkens lave oppgave er fremkommet.

riktige ved å anta at alt som bringes hjem etter 1. juli er klappmyss og ikke grønlandssel¹.

Ifølge tollstedstlisten blev det i 1924 efter den 1. juli innklarert 31 skuter med last av „sel“. Ved hjelp av rederienes opgaver har det kunnet fastslåes at 9 av disse intet annet bragte hjem enn klappmyss fra Grønlandsstredet. Av de gjenstående 22 skuter med „sel“ er de 13 opført som kommende fra Danskestredet, og da der på dette felt ikke fanges grønlandssel², er det riktigst å regne med at „sel“ her betyr klappmyss. Tilbake står da bare 9 skuter. For 3 av disse er fangstens sammensetning oppgitt av rederiene, og for én kjennes fangsten efter en trykt kilde. De 5 siste skutelastene med „sel“, hvor 1 oppgis å være kommet fra „Vestisen“, 4 fra „Ishavet“, antas her å bestå av klappmyss fra Grønlandsstredet.

Det torde fremgå av disse detaljer at materialet avgir et brukbart grunnlag for en nyberegning.

Ved å utnytte alle foreliggende opplysninger, så vel tollstedstlisten som rederienes opgaver, kommer jeg til det resultat at fartøier fra Møre fylke i 1924 fanget i alt 40.392 klappmyss³. Dette er meget nær samme kvantum som statistikken oppgir som Møreskutenes klappmyssfangst i 1925 (41.356), så der er i det hele tatt ikke noe sprang i klappmyssfangsten mellem disse to år⁴.

¹ Når det f. eks. oppgis at en skute kom hjem 22. juli fra „Ishavet“ eller „Vestisen“ med 1400 „sel“, er det praktisk talt utelukket at dette var grønlandssel. Likeså er der den største sannsynlighet for at „Vestisen“ her bare er en slags generell betegnelse for farvannene vest for en linje Norge-Spitsbergen, og at fangsten nærmere bestemt var tatt i Grønlandsstredet.

² Statistikken for 1924 inneholder en beklagelse over at journalen ved „et av de viktigste toldsteder“ var blitt „mindre tilfredsstillende ført“. Dersom det siktes til Ålesund, synes jeg ikke det er riktig å undskylde statistikkens feilaktighet med å henvise til journalføringen på tollstedet. Den mening man kommer frem til ved en gjennomgåelse av materialet kan ikke bli annet enn følgende: Om enn tollstedstlisten for 1924 kan ha sine mangler (unøiaktig angivelse av fangstfelt, ingen gjennomført skjelning mellem grønlandssel og klappmyss), så er allikevel bearbeidelsen verre.

³ Opgaven over grønlandssel innklarert i Ålesund i 1924 må naturligvis senkes i samme grad som tallet for klappmyssfangsten er hevet. En beregning på grunnlag av tollstedstlistens opgaver samt de få korreksjoner for grønlandselfangstens vedkommende som denne undersøkelse av klappmyssfangstens verdi har kunnet bringe, gir til resultat at 75.244 grønlandssel blev innklarert i Ålesund i 1924.

⁴ For hele landet blir efter denne nyberegning klappmyssfangsten i 1924 å anslå til 52.875 dyr — sammenlign med tallene for de senere år oven-

5. Verdiutbyttet av klappmyssfangsten i Stredet.

Efter den siktning av materialet som ovenfor er gjennomført, kan verdien av klappmyssfangsten i Stredet utregnes ved en enkel multiplikasjon. Imidlertid har kronens kjøpekraft variert sterkt i det tidsrum det her gjelder (1924—1930), så de tall man får frem for de enkelte år kan ikke direkte sammenlignes med hverandre. For å få jevnførbare verdier må tallene reduseres til den verdi (kjøpekraft) de vilde representere i ett bestemt referens-år. I tabell 3 brukes samme indeks som i den offisielle selfangststatistikk, nemlig Det Statistiske Centralbyrås generalindeks for engrospriser (1913 = 100)¹.

Vil man nu regne ut et gjennomsnittstall for den årlige verdi av klappmyssfangsten i Stredet, tør det være riktigst å se bort fra året 1930, da et elendig fangstutbytte falt sammen med lave krisepriser. Tilbake står da årene 1924—1929. Av disse kan fire

Tabell 3.
Klappmyssfangsten i Stredet.

	Fangstens størrelse (antall klappmyss). <i>Total catch, number of animals</i>	Gjennomsnittsverdi pr. dyr <i>Average value per animal</i>	Uredusert verdi („Nominell“ verdi). <i>Not reduced or „nominal“ value</i>	Engros- pris- indeks. <i>Index numbers of wholesale prices 1913=100</i>	Redusert verdi („reell verdi“). <i>Reduced or „real“ value</i>
		kroner	kroner		kroner
1924	41.392 ²	27.60	1.142.419	268	426.275
1925	41.356	21.00	868.476	253	343.271
1926	44.524	16.60	739.098	198	373.282
1927	47.342	12.50	591.775	167	354.356
1928	54.310	21.60	1.173.096	161	728.631
1929	22.655	17.20	389.666	153	254.684
1930	13.516	13.40	181.114	143	126.653

for s. 11. En ekspert som fiskerikonsulent THOR IVERSEN har beregnet den norske klappmyssfangst i 1924 til 41.135 dyr (se Thor Iversen: Drivis og selfangst, i Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1927, nr. 2, tabell s. 15. — Bergen 1928), mens den offisielle statistikk som nevnt angir 21.340. Det er eiendommelig at den offisielle selfangststatistikk også i de senere årganger holder fast ved det lave og feilaktige tall for klappmyssfangsten i 1924, i strid med Thor Iversens beregning.

¹ Efter det eldre beregningsgrunnlag også for årene efter 1928, for å bruke samme grunnlag for omregningen som den offisielle selfangststatistikk.

² Herav 1000 dyr hjembragt av fartøier fra Sør-Trøndelag fylke.

karakteriseres som normale (1924—1927), ett som meget godt (1928) og ett som meget slett (1929). Benytter vi de ureduserte tall, får vi et gjennomsnitt på 817.422 kroner om året; efter de reduserte verdier blir gjennomsnittsutbyttet 413.417 kroner årlig.

Dette er imidlertid, som fremholdt i avsnitt 2 ovenfor, bare avklaringsverdien av fangsten. Bruttoverdien ved salg fra Ålesund til utlandet eller til fabrikker innenlands ligger antagelig betraktelig høiere. Avklaringsverdien eller „delingsfangsten“ er den verdi som besetningen godtar som grunnlag for avregningen. Kan rederiet ved den videre omsetning, f. eks. efter lagring, opnå høiere priser i markedet, går denne fortjeneste i rederiets kasse. Denne differens betraktes forståelig nok gjerne som en forretningshemmelighet. Eksakte opplysninger om dette punkt lar sig vanskelig skaffe, men det er iallfall klart at de ovenfor anførte tall for Stredetfangstens verdi må forhøies. Anslagsvis kan tillegget settes til 25 pct. av avklaringsverdien. Vi får da at det årlige gjennomsnittsutbytte av klappmyssfangsten i Stredet representerer en verdi av 1.021.778 kroner efter de ureduserte opgaver; legges de reduserte opgaver til grunn, blir gjennomsnittet 516.771 kroner årlig.

6. Fangstfeltet.

Klappmyssfangsten drives langs hele kyststrekningen fra Scoresby Sund og ned mot sydgrensen av det område Østgrønlandsavtalen av 1924 omfatter (Lindenowfjorden), d. v. s. nesten helt syd til Kapp Farvel; men fangsten er ikke jevnt fordelt over denne svære drivstrekning. Enkelte stykker er av vital betydning for fangsten, andre besøkes bare en sjelden gang. Det tør f. eks. være en meget liten del av klappmyssen som fanges mellem Scoresby Sund og Kangerdlugsuak. Heller ikke hender det ofte at norske fangstskuter kommer lenger syd enn til 62° n. br.

Den viktigste del av klappmyssfangsten foregår utenfor kysten mellem Kangerdlugsuak og Angmagssalik, særlig tvers av Steenstrupbreene; men en betydelig fangst tas også syd for Angmagssalik, fra ca. 65° n. br. til sydover mot 63°—62° n. br.

BRAARUD og RUUD omtalér i beretningen om „Øst“-ekspedisjonen 1929¹ at isgrensen mellem Kangerdlugsuak og Angmagssalik kan

¹ TRYGVE BRAARUD and JOHAN T. RUUD: The „Øst“-Expedition to the Denmark Strait 1929 I: Hydrography (Hvalrådets skrifter, Nr. 4), Oslo 1932.

varierte meget innenfor et tidsrum av bare noen få dager, men tilføier en beskrivelse av gjennomsnittsf forholdene: „These changes may, however, best be compared to a pulsation round an average and characteristic limit, which can be described as follows: From $66^{\circ} 40'$ N. Lat. and 25° W Long the ice border stretches at first nearly West to a bay lying between $66^{\circ} 40'$ and 67° N and at about 29° W. Thence it stretches south southwest to a point „East Point“ (Østerodden) situated between 30° and 31° W and down to about 66° N. The ice border then continues towards the north-west and north to a new bay between 32° and 35° W and usually up to $66^{\circ} 20'$ N. Thence the ice border runs parallel with, and in the vicinity of, the coast right down to the so-called „West Point“ (Vesterodden) between 64° and 63° N Lat.“.

Drivisen innenfor disse to oddene er de viktigste fangstområdene. Under innsamlingen av materialet til „Norske fangstmenns og fiskeres ferder til Grønland 1922—1931“ fikk vi av flere fangstskippere oppgitt følgende gjennomsnittsbeliggenhet for disse to isoddene:

Østre odde på ca. 66° n. br. og 33° v. l.

Vestre odde - - 63° - - - $36—37^{\circ}$ v. l.

Disse oppgaver stemmer godt overens med BRAARUDS og RUUDS, den eneste avvikelser er at de plasserer „Østerodden“ litt lenger vest, d. e. litt nærmere kysten.

Dr. GUNNAR HORN ved Norges Svalbard- og Ishavs-Undersøkelser har fått to fangstskippere til å tegne opp på et kart isgrensene i Stredet slik som man vanligvis finner dem i fangsttiden (se kartet fig. 1). Kartet er å opfatte som en skjematisk fremstilling av en gjennomsnittstilstand, og representerer altså ikke situasjonen på noe bestemt tidspunkt.

„Vestre odde“ er sterkt fremhevet av begge de angjeldende skippere, og må være et meget karakteristisk trekk ved isgrensen i juni—juli.

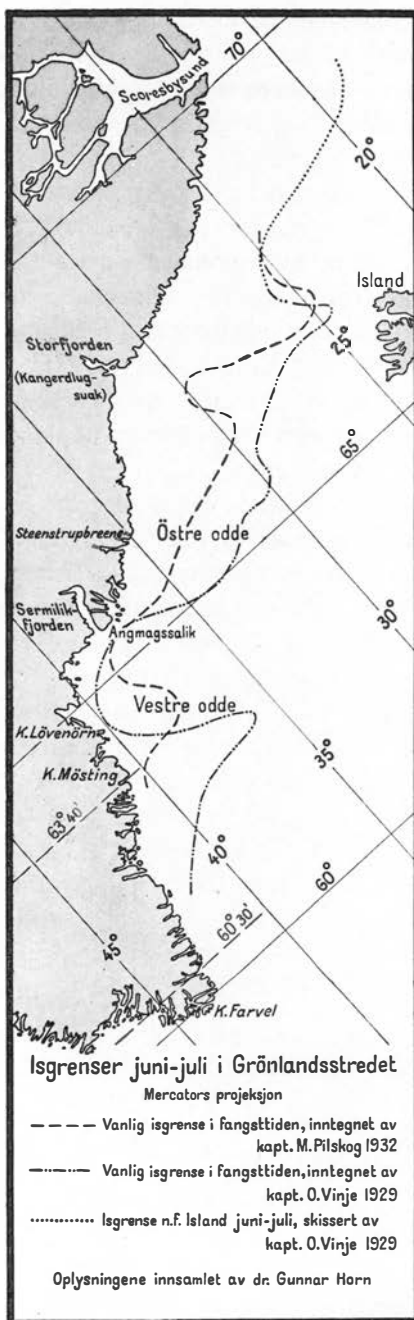
Tvers av Kangerdlugsuak har kapt. PILSKOG tegnet en bukt inn mot land. Hermed er øiensynlig ment bukt nr. 1 etter BRAARUDS og RUUDS beskrivelse ($66^{\circ} 40'—67^{\circ}$ N, 29° W), muligens tegnet i en situasjon da denne bukt har stått i åpen forbindelse med den klare som pleier danne sig over „Øst“-banken, og hvis oppkomst har funnet sin forklaring ved BRAARUDS og RUUDS undersøkelser.

„Østre odde“ har kapt. O. VINJE avmerket særdeles tydelig, noe ujevn i ytterkanten og med hovedodden forskjøvet ikke så lite mot vest og syd i forhold til BRAARUDS og RUUDS angivelse.

Bare på ett punkt av betydning avviker de to kapteiners opgaver fra BRAARUDS og RUUDS. Begge skipperne er enige om å la den gjennomsnittlige isgrense bøie inn mot kysten først ved Angmagssalik, altså meget lenger syd enn BRAARUDS og RUUDS gjennomsnittsgrense, som bøier inn mot landet helt nord på $66^{\circ} 20'$ n. br., d. v. s. tvers av Steenstrupbreene.

FRIDTJOF NANSEN har søkt å tolke isdriften i dette havområde på grunnlag av dybdeforholdene: Mellem Nordvest-Island og Grønland går en bred undervannsterskel, hvis sadeldybde ikke når 600 m., mens havet nordøst for terskelen går ned i 1500 m., sydvest for terskelen endog i over 2500 m. Langs bankene ut for Islands vestkyst kommer den varme Irmingerstrømmen nordover. Ved terskelen i Stredet tvinges den til å bøie av mot vest og derefter mot sydvest langs bankene ut for Grønland. „Der ved blir også Polarstrømmens vannmasser nordenfor. nøtt til å bøie av vestover nær den samme rygg, og det opstår en stor hvirvelbevegelse i dette strøk. På dennes nordside føres ismassene vestover innover bankene mot Grønlands-

Fig. 1. Average ice limits June—July in the Greenland Strait, as viewed by the two sealing captains O. VINJE and M. PILSKOG.

kysten, og farten må her bli forholdsvis langsom, da den kolle strøms vannmasser stuves op mot bankenes skråninger, og må spre sig over et større areal. Men in unner kysten snevres strømmen igjen sammen, og drifhastigheten langs kysten mot sydvest og syd-sydvest tiltar betydelig¹.

Det normale efter NANSENS resonnement er altså at iskanten stort sett følger „eggen“, bankenes avhell mot dyphavet, og en slik tolkning av isgrensen ut fra bunnforholdene slutter også BRAARUD og RUUD sig til². Nu viser imidlertid NANSENS kart over dybdeforholdene i Stredet at „eggen“ svinger for alvor inn mot kysten først tvers av Angmagssalik. De to fangstskippernes isgrenser er derfor av interesse ved at de øiensynlig står i bedre samklang med teorien enn den gjennomsnittsgrense BRAARUD og RUUD angir.

Årsaken til denne avvikelse er muligens at isgrensene i 1929, som BRAARUD og RUUD bygger sin fremstilling på, ikke med full rett kan sies å vise det „gjennomsnittlige“ eller „normale“ forhold, idet den grense som disse forfattere angir vel neppe lar sig forklare uten ved en omfattende inntrengen av atlantisk vann på selve bankene ut for kyststrekningen mellem Steenstrupbreene og Angmagssalik³.

Ved siden av bunnkonfigurasjonen er der et annet forhold som bidrar til å „skyve på“ isstrømmen ved Angmagssalik, og det er smeltet vannet som om sommeren strømmer ut av den store Sermilikfjorden. Ikke alene driver isen her med stor fart, men den er også regelmessig slakkere. Skuter som er blitt „fast“ lenger nord, pleier å komme løs igjen når de har drevet så langt som til tvers av Sermilikfjorden⁴.

Man tør nesten på grunnlag av iskartet alene slutte sig til at bankenes bredde tiltar igjen syd for 65° n. br.⁵. Farten i isstrømmen blir mindre, og isen sprer sig over et større område. På den måten opstår „Vestre odde“.

¹ NANSSEN: Blandt sel og bjørn, Kria. 1924, s. 280.

² BRAARUD og RUUD, op. cit., s. 32.

³ „There can thus be no doubt that the position of the ice border mainly coincides with the Polar front and is determined by hydrographical conditions“ (BRAARUD og RUUD, op. cit., s. 32).

⁴ Cfr. GUNNAR ISACHSEN: Grønland og Grønlandsisen, Oslo 1925, s. 119.

⁵ Se dybdekartet i G. BÖHNECKE: Beiträge zur Ozeanographie des Oberflächenwassers in der Dänemarkstrasse und Irminger See, Teil I. (Annalen der Hydrographie und Maritimen Meteorologie, Sept. 1931, s. 317—325).

7. Verdien av fangsten innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land i Stredet.

Klappmyssfangsten i Grønlandsstredet har hittil kunnet drives uten hinder av sjøgrensebestemmelser, og det har derfor bare berodd på isforholdene i de enkelte år hvorvidt fangsten har foregått nær land eller langt fra land. Under disse omstendigheter har fangstmennene ingen interesse av å konstatere sin posisjon ved peilinger, og en statistisk tilfredsstillende opdeling av fangsten i fangst innenfor og utenfor en tremilsgrense lar sig ikke foreta. I „Norske fangstmenns og fiskeres ferder til Grønland 1922—1931“ (N. Geogr. Tidsskr., bd. IV, nr. 1—3, 1932, s. 39—44) har GUNNAR ISACHSEN og nærværende forfatter anført en rekke tilfeldig konstaterte eksempler på fangst innunder land. Hvor stor del fangsten innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land utgjør av den samlede norske klappmyssfangst i Stredet, kan bare bli gjenstand for et skjønn. I den nevnte avhandling har vi nærmere begrunnet den opfatning at den fangst som tas innenfor tremilsgrensen kan anslås til mellem 5 og 10 procent av den samlede klappmyssfangst i Stredet, sett gjennom en lengere årrekke.

Følgende tabell viser verdien av klappmyssfangsten innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land under forutsetning av at denne fangst representerer 10 procent av den samlede klappmyssfangst i Stredet.

Tabell 4.

Fangsten innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land.

	Den ureduserte verdi av klappmyssfangsten i Stredet. <i>The not reduced value of the bladdernose catch from the Greenland Strait</i>	Herav 10 0/0 som representerer fangsten innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land. <i>Of this 10 per cent. represent the catch taken within a distance of 3 nautical miles from the shore</i>	Engrosprisindeks. <i>Index numbers of wholesale prices</i> 1913=100	Den reduserte verdi av de 10 0/0. <i>Reduced or „real“ value of the catch taken within a distance of 3 nautical miles from the shore</i>
	kroner	kroner		kroner
1924	1.142.419	114.242	268	42.628
1925	868.476	86.848	253	34.327
1926	739.098	73.910	198	37.328
1927	591.775	59.178	167	35.436
1928	1.173.096	117.310	161	72.863
1929	389.666	38.967	153	25.469
1930	181.114	18.111	143	12.665

Gjennomsnittsverdien for årene 1924—1929 blir efter de ureduserte tall 81.743 kroner pr. år, efter de reduserte 41.342 kroner pr. år; men her som i tabell 3 gjelder det avklaringsverdiene, som må forhøies med 25 procent for å få handelsverdien. Sluttresultatet blir da at klappmyssfangsten innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land i Stredet gir et verdiutbytte av 102.179 kroner om året efter de ureduserte tall (d. e. kapitalisert efter 5 procent p. a. 2.043.580 kroner), efter de reduserte tall derimot 51.678 kroner om året (d. e. kapitalisert 1.033.560 kroner).

Denne fangsten innenfor en tremilsgrense faller ingenlunde med omtrent samme antall dyr hvert år. Det beror på isforholdene i de enkelte år hvor fangsten foregår. Ett år kan en større del av fangsten tas nær inn under land, et annet år en mindre. Man må derfor være opmerksom på at en eventuell avstengning av et sjøterritorium langs denne kyst ikke bare vilde redusere de norske fangstskuters gjennomsnittsutbytte med et beløp som de nevnte tall antyder, men også medføre en sterk økning av risikomomentet for fangstturer til Grønlandsstredet.

Tillegg: Verdien av håkjerringfisket i Grønlandsstredet 1927—1931.

Ved siden av klappmyssfangsten har nordmennene siden 1927 også drevet et rasjonelt håkjerringfiske i Stredet. Dette fiske vil finnes inngående beskrevet i GUNNAR ISACHSENS og nærværende forfatters avhandling „Norske fangstmenns og fiskeres ferder til Grønland 1922—1931“ (N. Geogr. Tidsskr., bd. IV, h. 1—3, 1932, s. 44—57), som også gir en detaljert statistikk over tran-utbyttet i de enkelte år. Her skal tilføies en tabell over verdien av dette fiske.

Den del av håkjerringen som tas innenfor en avstand av 3 nautiske mil fra land kan anslås til mellem 10 og 15 procent¹ av den samlede fangst. Verdien av denne fangst innunder land er i tabell 5 utregnet under den forutsetning at den utgjør 15 procent av den samlede fangst. Tranprisene er velvilligst oppgitt av kjøbmann FR. HESSEN i Ålesund.

¹ Se G. og F. ISACHSEN: Norske fangstmenns og fiskeres ferder etc., s. 57.

Tabell 5.

Håkjerringfisket i Grønlandsstredet 1927—1931.

	Fangst — antall fat tran. Catch, barrels of shark liver oil	Pris			Samlet verdi, ureduert. Total value, not reduced ("nominal" value)	Herav 15% tatt innenfor en tremilsgrense. Of this 15 per cent. represent the value of the catch taken within a distance of 3 nautical miles from the shore
		pr. kg.	i gj.snitt	pr. fat		
		Price				
		per kilogram	average	per barrel		
		kroner	kroner	kroner	kroner	kroner
1927	656	0.50—0.60	0.55	93.50	61.336	9.200
1928	1.266	0.50—0.55	0.53	90.10	114.067	17.110
1929	2.042	0.55—0.60	0.58	98.60	201.341	30.201
1930	4.616	0.45—0.60	0.53	90.10	415.902	62.385
1931	4.162	0.28—0.38	0.33	56.10	233.488	35.023

Håkjerringfisket har raskt utviklet sig til en betydelig binæring for de fangstskuter som drar til Stredet. I 1930 var verdiutbyttet av håkjerringfisket i Stredet til og med større enn verdiutbyttet av klappmyssfangsten på samme felt.

Håkjerringfisket i Stredet er ellers en så ung gren av den norske ishavsfangst, at det ennå ikke kan tjene til noe å forsøke å regne ut gjennomsnittstall.

Summary.

The Value of the Norwegian Bladdernose Catch along the Coast of South-Eastern Greenland.

(From Scoresby Sound to Cape Farewell).

1. *Can the Value of Norway's Bladdernose Catch be computed from the Official Sealing Statistics?*

The official Norwegian sealing statistics, which are being published annually in the "Årsberetning vedk. Norges Fiskerier" (Bergen), also give some information about the value of the catch. This is done for the total catch of seals, for each port of entry, and for each home-county ("fylke") of sealing vessels. But still a task for the future is a regular computation of the value of the catch of the different species of seals (saddler, bearded seal, bladdernose etc.), and the value of the seals caught on the various grounds (White Sea, West Ice, Greenland Strait etc.).

This paper gives a computation of the value of the Norwegian bladdernose catch from the "Greenland Strait" (i. e. the entire hunting area in the drift ice from Scoresby Sound to Cape Farewell) for the years 1924 to 1930.

2. *The Average Value per Bladdernose caught in the Greenland Strait 1924—1930.*

Of the various seals it is the bladdernose exclusively which is hunted by the Norwegians in the Greenland Strait. The hunting period is in June and July. The vessels engaged in this special branch of the seal hunting are mostly from the county of Møre, Western Norway.

A few are also sent out to the "Strait" from the northern counties of Norway. On the other hand a certain number of vessels from Møre join in the combined hunting of saddlers and bladdernose in the West Ice during the spring months. The bladdernose catch of the Møre-vessels from the West Ice may be reckoned to counter-balance the catch taken by the "Northlanders"¹ in the Greenland Strait, so that consequently the total bladdernose-catch brought home by vessels from the county of Møre can be taken as representing the Norwegian catch of bladdernose from the "Strait".

¹ People from Northern Norway.

The value of this catch could be easily computed, if a reliable average money value per bladdernose from this ground can be found. Such average values are given in table 1, which is based on details communicated to GUNNAR ISACHSEN and the author in January 1932 by ship-owners and sealing companies in Møre.

3. *Do the Figures for the Bladdernose Catch given in Table 1, agree with those given in the Custom-house lists?*

4. *The Official Statistics for the Bladdernose Catch 1924.*

Every sealing vessel returning from the Arctic Sea communicates, since 1924, information about its catch to the nearest custom-house. These lists, on which the official sealing statistics are based, are in table 2 compared with the material communicated by the sealing companies (table 1), in order to get an impression of the correctness of the official sealing statistics. The errors do not exceed 5 per cent. of the correct figures. A computation of the value of the bladdernose catch may therefore be based on the figures furnished by the official sealing statistics, excepting, however, the year 1924. For this year section 4 gives a new computation of the number of bladdernose caught by vessels from the county of Møre (40.392 animals).

5. *The Value of the Bladdernose Catch taken in the "Strait".*

The final computation is given in table 3. The sums are those of which the crew receives 26 per cent. as its part; one fourth may be added to obtain the market values. When computing the yearly average value, the year 1930 has not been considered on account of very bad hunting conditions that summer, combined with extremely low prices. The remaining 6 years give the following average value of the Norwegian bladdernose catch in the Greenland Strait:

Not reduced or "nominal" value: 1.021.778 kroner per year.
Reduced or "real" value : 516.771 - - -

6. *The Hunting Grounds.*

Occasionally bladdernose is taken all along the coast from Scoresby Sound to Cape Farewell, only rarely, however, North of Kangerdlugsuak and South of abt. 62° N. lat. The important hunting grounds are at the "Eastern Point" (Østre odde) and the "Western Point" (Vestre odde). The map fig. 1 is a schematic representation of the average situation of the ice border during the hunting period, as viewed by two sealing captains. The characteristic features of the ice border are discussed in their connection with the hydrographical conditions. The ice border tends to coincide rather regularly with

the junction between Polar and Atlantic water, i. e. with the edge of the continental shelf.

7. *The Value of the Bladdernose taken within a Distance of 3 Nautical Miles from the Shore in the "Strait".*

The number of bladdernose taken within 3 nautical miles from the shore cannot be accurately stated. A defensible estimate, however, is that this catch represents 5 to 10 per cent. of the total number taken in the Strait. The computation of the values in table 4 is based on this supposition. By not taking 1930 into account (see above), and by adding one fourth to get the market value, the following figures represent the value of the bladdernose caught by the Norwegians in the Greenland Strait within 3 nautical miles from the shore:

Not reduced or "nominal" value: 102.178 kroner per year.

Reduced or "real" value : 51.678 - - -

The appendix gives a computation of the value of the Norwegian fishery of Greenland shark in the Greenland Strait during the period 1927—1931.

Mars 1933.

NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER

MEDDELELSER:

- Nr. 1. PETTERSEN, KARL, *Isforholdene i Nordishavet i 1881 og 1882*. Optrykk av avisartikler. Med en innledning av Adolf Hoel. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 1, h. 4. Oslo 1926.
- „ 2. HOEL, ADOLF, *Om ordningen av de territoriale krav på Svalbard*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 2, h. 1. Oslo 1928.
- „ 3. HOEL, ADOLF, *Suverenitetsspørsmålene i polartraktene*. — Særtrykk av Nordmands-Forbundet, årg. 21, h. 4 & 5. Oslo 1928.
- „ 4. BROCH, O. J., E. FJELD og A. HØYGAARD, *På ski over den sydlige del av Spitsbergen*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 2, h. 3—4. Oslo 1928.
- „ 5. TANDBERG, ROLF S., *Med hundespenn på eftersøkning efter „Italia“-folkene*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift b. 2, h. 3—4. Oslo 1928.
- „ 6. KJÆR, ROLF, *Farvannsbeskrivelse over kysten av Bjørnøya*. Oslo 1929.
- „ 7. NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER, *Jan Mayen. En oversikt over øens natur, historie og bygning*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 2, h. 7. Oslo 1929.
- „ 8. I. LID, JOHANNES, *Mariskardet på Svalbard*. II. ISACHSEN, FRIDTJOV, *Tidligere utforskning av området mellom Isfjorden og Wijdebay på Svalbard*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 2, h. 7. Oslo 1929.
- „ 9. LYNGE, B., *Moskusoksen i Øst-Grønland*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 3, h. 1. Oslo 1930.
- „ 10. NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER, *Dagbok ført av Adolf Brandal under en overvintring på Øst-Grønland 1908—1909*. Oslo 1930.
- „ 11. ORVIN, ANDERS K., *Ekspedisjonen til Øst-Grønland med „Veslekari“ sommeren 1929*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 3, h. 2—3. Oslo 1930.
- „ 12. ISACHSEN, GUNNAR, *I. Norske Undersøkelser ved Sydpollaret 1929—31. II. „Norvegia“-ekspedisjonen 1930—31*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 3, h. 5—8. Oslo 1931.
- „ 13. *Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelsers ekspedisjoner sommeren 1930*. I. ORVIN, ANDERS K., *Ekspedisjonen til Jan Mayen og Øst-Grønland*. II. KJÆR, ROLF, *Ekspedisjonen til Svalbard-farvannene*. III. FREBOLD, H., *Ekspedisjonen til Spitsbergen*. IV. HORN, GUNNAR, *Ekspedisjonen til Frans Josefs Land*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 3, h. 5—8. Oslo 1931.
- „ 14. I. HØEG, OVE ARBO, *The Fossil Wood from the Tertiary at Myggbukta, East Greenland*. II. ORVIN, ANDERS K., *A Fossil River Bed in East Greenland*. — Særtrykk av Norsk Geologisk Tidsskrift, b. 12. Oslo 1931.
- „ 15. VOGT, THOROLF, *Landets senkning i nutiden på Spitsbergen og Øst-Grønland*. — Særtrykk av Norsk Geologisk Tidsskrift, b. 12. Oslo 1931.
- „ 16. HØEG, OVE ARBO, *Blütenbiologische Beobachtungen aus Spitzbergen*. Oslo 1932.
- „ 17. HØEG, OVE ARBO, *Notes on Some Arctic Fossil Wood, With a Redescription of Cupressinoxylon Polyommatum, Cramer*. Oslo 1932.
- „ 18. GUNNAR ISACHSEN og FRIDTJOV ISACHSEN, *Norske fangstmenns og fiskeres ferder til Grønland 1922—1931*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 4, h. 1—3. Oslo 1932.
- „ 19. GUNNAR ISACHSEN og FRIDTJOV ISACHSEN, *Hvor langt mot nord kom de norrøne grønlendinger på sine fangstferder i ubygdene*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 4, h. 1—3. Oslo 1932.
- „ 20. VOGT, THOROLF, *Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelsers ekspedisjon til Sydøstgrønland med „Heimen“ sommeren 1931*. — Særtrykk av Norsk Geografisk Tidsskrift, b. 4, h. 5. Oslo 1933.
- „ 21. BRISTOWE, W. S., *The Spiders of Bear Island*. — Reprinted from Norsk Entomologisk Tidsskrift III, H. 3. Oslo 1933.
- „ 22. ISACHSEN, FRIDTJOV, *Verdien av den norske klappmyssfangst langs Sydøst-Grønland*. Oslo 1933.